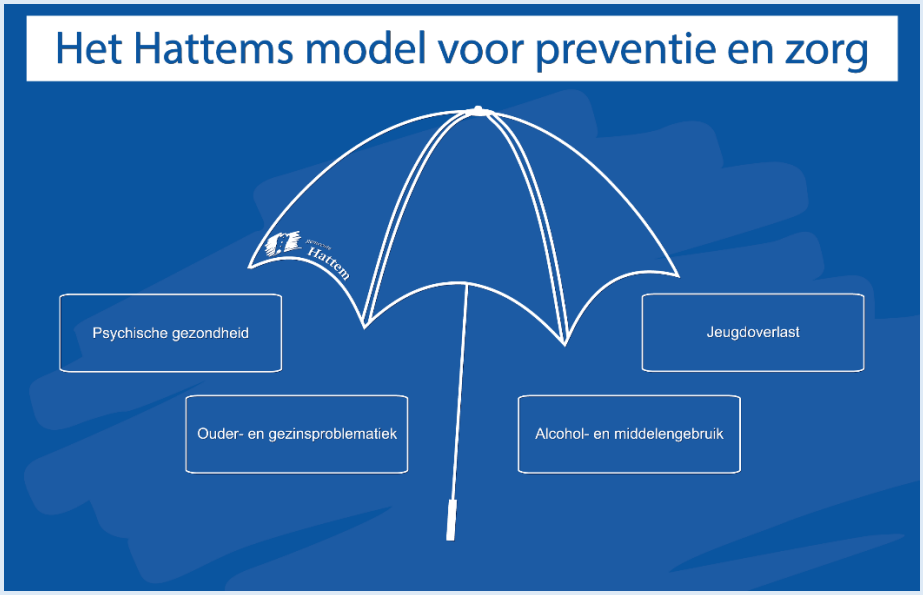

Procesvoorstel Hattems model

voor preventie en zorg

gemeente Hattem

Hattems model voor preventie en zorg	Een preventieaanpak gericht op het creëren van een positieve leefomgeving, waarin jongeren gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. Het Hattems Model gaat uit van de kracht van de Hattemse gemeenschap.
Doel	Jongeren groeien gezond, veilig en kansrijk op: met een goede mentale gezondheid, zonder alcohol- en middelengebruik of het bezorgen van overlast. Partners, jongeren en de gemeenschap werken samen om de bestaande preventieve aanpak te versterken. We bouwen daarmee voort op wat er al staat en sterk is, en vullen dat aan waar dat nodig is. Zo zal het preventief aanbod, inclusief het toekomstige Hattems model, stevig verankerd raken in de bestaande structuren en de couleur locale die Hattem kenmerkt.
Reikwijdte	Het Hattems model wordt gezien als paraplu waaronder verschillende onderwerpen worden samengebracht, welke gezamenlijk bijdragen aan het doel. Hattem heeft al een breed fundament voor jeugdpreventie. Er zijn echter een aantal onderwerpen waarop Hattem haar aanpak stevig wil door ontwikkelen, om daarop lokaal verantwoordelijkheid te nemen. De nieuwe aanpak op deze vier onderwerpen vormt het Hattems model: 1. Psychische gezondheid; 2. Ouder- en gezinsproblematiek; 3. Alcohol- en middelengebruik; 4. Jeugdoverlast. We hebben onderzocht wat momenteel de aard en omvang van deze problematiek is in Hattem. De samenvatting wordt toegevoegd als bijlage aan dit voorstel.
Beknopte analyse	Onze jongeren kampen in toenemende mate met psychische ongezondheid. Zowel binnen maatschappelijk werk als geïndiceerde jeugdhulp heeft het grootste percentage kinderen en jongeren te kampen met onzekerheid, angst, somberheid en depressie, het missen van levensperspectief en suïcidale gedachten/handelen.

	Naast de problematiek van de jongere zelf, spelen ook ouder- en gezinsproblemen een grote rol. Daarbij valt vooral op dat de psychische problematiek van ouder(s) en systeemproblematiek (interactie- of relatieproblemen tussen leden van het gezin, de familie of een andere opgroeisituatie) meer dan de helft van die gevallen beslaan. Relatieproblemen- en echtscheiding volgen pas ver daarna: deze groep beslaat alsnog ongeveer een kwart. We weten dat de omgeving van de jongeren ook sterk bepalend is voor het al dan niet (en de mate van) alcohol- en middelengebruik: zowel vrienden als juist ook ouders en andere (jong) volwassenen. In Hattem is 31% van de jong volwassenen een zware drinker. Van de volwassen Hattemers drinkt 56% meer dan één glas per dag. De grote mate van invloed van het gezin/systeem en de omgeving, op zowel het mentaal welbevinden als op het alcohol- en middelengebruik maakt dat het Hattems model zich nadrukkelijk zal gaan richten op deze omgeving. We zetten in op een duurzame, langdurige gedragsverandering, waarbij we juist de kenmerkende lokale sterke Hattemse gemeenschap benutten om op een positieve manier het tij te keren. We richten ons niet op 'alle problemen' maar op 'alle kinderen en jongeren' van Hattem. Het Hattems model zal een manier worden waarop wij de kraan dicht draaien, ofwel heel breed en heel vroeg preventief veranderingen teweeg brengen waardoor de aanwas afneemt op al bovengenoemde thema's, als ook op het gebied van jeugdoverlast. Hoewel de jeugdoverlast in Hattem zowel qua aard als omvang momenteel weer stabiel ingeperkt is, streeft het model ook na hierin de typische golfbeweging van nieuwe aanwas af te vlakken door de brede, positieve ontwikkelingen die in gang gezet worden. Tevens is er een doorontwikkeling tot stand gebracht rondom overlastmeldingen: een samenwerking tussen jongerenwerkers, politie en boa's waarin niet alleen de overlastgevende jongere(n) maar ook de overlast ervarende omgeving wordt begeleid.
Werkwijze	Het Hattems model is nadrukkelijk een samenwerking binnen de gemeenschap, wat impliceert dat gemeente, partners en inwoners met elkaar samenwerken. Als aanjager voor deze ontwikkelingen wordt een procesbegeleider aangesteld. Deze brengt samen wat er reeds speelt binnen gemeente, partners en inwoners. Wat goed is wordt aan elkaar verbonden, wat ontwikkeling behoeft wordt in gang gezet. Met het Hattems model werken gemeente en gemeenschap samen aan het vormen van een positieve leefomgeving voor jongeren op de volgende plekken: thuis (gezin), op school, in de vriendenkring (peergroep) en in de vrije tijd. De reeds bestaande ketens en samenwerkingsverbanden, zoals het Hattems Jeugd Overleg, Toegangsteam Jeugd en Kernteam CJG, zijn allen betrokken in de totstandkoming van het voorgestelde Hattems Model en zullen door de aan te stellen procesbegeleider ook een actieve rol krijgen in de uitvoering ervan, zoals deze hieronder wordt toegelicht.

Het Hattems model richt zich op de belangrijkste, wetenschappelijk bewezen en beproefde factoren in de leefomgeving van jongeren die het risico op psychische ongezondheid, alcohol- en middelengebruik en jeugdoverlast verkleinen (beschermende factoren) of het risico vergroten (risicofactoren). Deze factoren zijn uit wetenschappelijk onderzoek naar voren gekomen.
In elk van de vier domeinen gaan samenwerkingspartners met deze factoren aan de slag. Ze versterken de beschermende factoren en pakken de risicofactoren aan.

De procesbegeleider gaat werken volgens een vaste cyclus welke het cruciale fundament creëert voor alle onderdelen van het Hattems model:

Monitoring
Onderliggend aan dit voorstel voor het Hattems model ligt een onderzoek naar de aard en omvang van de vier hoofdthema's. Dergelijke monitoring wordt een vast onderdeel van de methodiek: het is het uitgangspunt voor dialoog en beleidsvorming.

Dialoog
De procesbegeleider bespreekt de resultaten met de lokale partners zoals jongeren zelf, jongerenwerkers, hulpverleners, politie/boa, adviesraad, scholen, en ouders. "Wat vinden wij als gemeenschap van de cijfers? Waar willen we wat aan doen? Wat kan jij/jouw organisatie bijdragen?" Samen bepalen ze de drie belangrijkste veranderpunten; bijvoorbeeld inzetten op meer waardevolle vrijetijdsbesteding voor jongeren.

Beleidsvorming
Voor elk veranderpunt kiezen gemeente Hattem en haar samenwerkingspartners de best passende en werkende aanpakken en activiteiten. Dit kunnen bestaande aanpakken maar ook nieuwe activiteiten zijn. Belangrijk is dat de activiteiten en aanpakken de beschermende factoren versterken en de risicofactoren verminderen. Iedere samenwerkingspartner kan hierbij vanuit haar eigen mogelijkheden en expertise meewerken. Voorbeelden van activiteiten/interventies zijn het vrijetijdsaanbod voor jongeren vergroten, het sterke Hattemse verenigingsleven inzetten ter ondersteuning van mentale uitdagingen bij kinderen/jongeren, en ouders meer met elkaar verbinden.

Uitvoering
De gemeente en haar samenwerkingspartners voeren de geplande aanpakken en activiteiten uit. Aan het einde van de cyclus volgt er een evaluatie en begint de aanpak weer bij monitoring.

Doelgroep	Alle kinderen en jongeren in Hattem.

Partners	De procesbegeleider brengt partners samen, passend bij de thematiek die uit de monitoring komt. Al naar gelang het thema kunnen er uiteraard verschillende groepen en samenstellingen bestaan. In de totstandkoming van het Hattems Model zijn vele partners reeds actief betrokken. Dit zijn onder meer jongerenwerk, maatschappelijk werk, de Adviesraad Sociaal Domein, de partners van het Hattems Jeugd Overleg, waaronder politie en Jeugd boa, het Toegangsteam Jeugd, waaronder de jeugdconsulenten, en het Kernteam CJG (zie onderstaand overzicht voor alle aangesloten partners in deze ketens). Zij hebben hun expertise en ervaring gedeeld en hebben, onder andere in uitgebreide sessies, mee gedacht in welke aanpak het meest passend is voor de Hattemse situatie. Er is dan ook een breed draagvlak onder onze partners en er wordt reikhalzend uitgekeken naar het kunnen starten. Vele partners hebben zich al spontaan aangeboden ook actief te willen participeren in de daadwerkelijke uitvoering van het Hattems model. Daarnaast zijn er nog meer partners en groepen in onze gemeenschap welke zeer voor de hand liggend zijn om daarin een voorname rol te krijgen. In onderstaand, niet uitputtende, overzicht worden deze toegelicht.	
	Jongeren in Hattem	De jongeren in Hattem worden in staat gesteld zelf mee te denken en ontwikkelen in het Hattems model
	De ouders van deze jongeren	De kracht van de gemeenschap is een voornaam uitgangspunt van het model, waarbij ook de ouders een belangrijke rol spelen.
	Jongerenwerk Stichting Welzijn Hattem	De jongerenwerkers staan in nauw contact met groepen jongeren en zijn een belangrijke verbindende schakel.
	Maatschappelijk werk Vérian	De (school-)maatschappelijk werkers zijn goed op de hoogte van wat er speelt onder (individuele) jongeren.
	Partners Hattems Jeugd Overleg (voorheen: Overlastnetwerk)	Professionals betrokken bij jongeren die overlast veroorzaken of ander grensoverschrijdend gedrag vertonen. Politie , jongerenwerkers, boa's, jeugdconsulenten, ketenregisseur, leerplichtambtenaar, Veiligheidskamer, evt. aangevuld met o.a. beleidsmedewerkers Jeugd en Veiligheid, Tactus, Halt.
	Partners Toegangsteam Jeugd	Jeugdconsulenten, kwaliteitsadviseur Jeugd, gedragswetenschapper Vérian en GGD Jeugdarts. Bespreken wekelijks casussen langs 360 graden en zetten in wat nodig is. Aangevuld met maatschappelijk werker en MEE consulent.
	Partners kernteam CJG	Consultatiebureaumedewerkers, jeugdarts, jeugdverpleegkundige GGD, algemeen en schoolmaatschappelijk werk, jongerenwerk, leerplichtambtenaar, logopedist, ambulante thuisbegeleiding Vérian, CJG, en Toegangstesm Jeugd. Actualiteiten, ontwikkelingen en casuïstiek worden besproken.

	Scholen voor primair onderwijs Hattem	Belangrijke rol in contact met alle jonge kinderen en hun ouders.
	Gemeente Zwolle en scholen voor VO in Zwolle	De meeste Hattemse jongeren gaan naar het VO in Zwolle. Afstemming is voor de hand liggend. Gemeente Zwolle gaat zelf ook een aanpak introduceren welke vergelijkbare uitgangspunten heeft. Bovendien hebben zij al kenbaar gemaakt open te staan voor een afstemming met de omliggende gemeenten van waaruit veel jongeren naar het VO in Zwolle gaan, waaronder naast Hattem ook Kampen en Zwartsluis.
	Adviesraad Sociaal Domein	Behartigt de belangen van alle Hattemers, ongeacht beperking, afkomst, achtergrond of inkomen. Heeft al aangeboden zich af te vaardigen voor dialoog en ontwikkeling.
	GGD	Jeugdarts en jeugdverpleegkundigen die alle scholieren zien. Kan eventueel ingezet worden voor verdere monitoring onder de jeugd.
	Opvoed Adviesbureau	Onderdeel van CJG. Gedragswetenschapper onderzoekt, adviseert en geeft korte begeleiding aan kinderen, jongeren en ouders. Zeker rond thema ouder-, relatie- en scheidingsproblematiek een voor de hand liggende partner.
	Verenigingen voor sport, cultuur, muziek, vrije tijd en de Buursportcoaches	Hattem kent levendig verenigingsleven, en tevens een zeer actieve rol voor Buurtsportcoaches. Sport, cultuur en vrije tijd spelen een belangrijke rol in het bereiken van de gewenste effecten.
	Kerken	Kunnen een rol spelen bijvoorbeeld als vroege signaleerder, verwijzer of partner om jongeren en gezinnen te bereiken en schakel te zijn richting professionele ondersteuning.
	Tactus	Onze partner in preventief en repressief aanbod bij alcohol- en middelengebruik.

Uitgangspunten	In de ontwikkeling van het Hattems model komen verschillende uitgangspunten samen. **Uitgangspunten vanuit het bestuursakkoord** 1. Kinderen groeien veilig en gezond thuis op. We bevorderen kansengelijkheid en bieden ondersteuning aan wie dat nodig heeft. Ieder kind verdient de kans zich maximaal te ontplooien. Mensen die moeite hebben zichzelf te redden ondersteunen we ruimhartig met voorzieningen. 2. Voor gezinnen met kwetsbare thuissituaties of echtscheidingsproblematiek zijn we een (tijdelijke) stevige steunpilaar. 3. Wij willen werken vanuit de gedachte dat we met onze maatschappelijke partners een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben om passende hulp en ondersteuning te bieden aan inwoners, kinderen en gezinnen. Hierbij gaan we uit van partnerschap én samenwerking. **Uitgangspunten vanuit het Uitvoeringsplan Jeugdhulp Hattem**

	4. Normaliseren. We hebben de focus op de eigen kracht van kinderen en ouders en zetten in op het versterken van het gewone opvoeden. We zetten in op het realiseren van betekenisvolle sociale netwerken. 5. De gemeente heeft de rol van regisseur en zet in op samenwerking in partnerschap met formele en informele partijen. 6. Nabijheid. Ondersteuning vindt plaats in de directe omgeving van het kind. Lokale kennis en structuren worden zoveel mogelijk benut. Lokaal wat kan, regionaal wat moet. 7. Focus op voorliggend veld. We zetten in op een breed basisaanbod van ondersteuning met vrije toegankelijkheid. We zetten in op preventie zodat problemen in een vroeg stadium worden gesignaleerd en voorkomen. **Uitgangspunten vanuit het onderzoek naar het huidige preventief jeugdbeleid** 8. Afgelopen jaar is er in opdracht van Gemeente Hattem een uitvoerig onderzoek gedaan naar het huidige preventieve jeugdaanbod. Daaruit voortgekomen analyse en aanbevelingen vormen het eerste uitgangspunt voor de ontwikkeling van het Hattems model. 9. Jongeren, de partners en gemeenschap om hen heen vormen het centrale uitgangspunt van waaruit het Hattems model ontwikkeld wordt. Dit betekent dat zij zoveel mogelijk zelf betrokken worden in zowel de ontwikkeling als het concrete aanbod. 10. Een belangrijk aspect van het Hattems model wordt namelijk het monitoren van ontwikkelingen binnen de doelgroep en van effecten van de gepleegde inzet. Mede op basis hiervan worden koers en inzet voortdurend bepaald en bijgestuurd.
Risico's	1. Psychische/mentale ongezondheid, ouder- en gezinsproblematiek, alcohol- en middelengebruik en overlast, vallen niet volledig tot nul terug te dringen. Desondanks blijkt dat er enorme verbeteringen bereikt kunnen worden wanneer er ingezet wordt op een langdurige aanpak, met een cyclus van evidence based koers bepalen en uitvoering in sterk partnerschap. 2. Er spelen landelijke en internationale dynamieken in de samenleving die ook het lokale beeld bepalen, bijvoorbeeld rondom alcohol- en social mediagebruik. Het blijft echter van belang daar ook lokaal verantwoordelijkheid voor onze jongeren in te nemen, en het is zeker mogelijk lokaal een andere tendens te creëren. 3. Hattem heeft geen Voortgezet Onderwijs. De meeste jongeren gaan in Zwolle naar het VO, waar onze invloed gering is. We hebben echter een goed partnerschap met organisaties waar onze jongeren zich lokaal bevinden, zoals primair onderwijs, jongerenwerk en verenigingen. Tevens start Gemeente Zwolle zelf ook met een aanpak met vergelijkbare uitgangspunten en heeft zij kenbaar gemaakt ook af te willen stemmen met Gemeente Hattem, zoals hier boven beschreven bij 'Partners'. 4. We zijn afhankelijk van participatie van onze inwoners en partners, maar hebben in veel gevallen geen formele sturingsinstrumenten. Ook de kleinschaligheid van Hattem kan beperkingen opleveren, bijvoorbeeld in beschikbare tijd van professionals.

Organisatie	Voor de ontwikkeling van het Hattems model is een procesbegeleider nodig, en medewerking en beschikbaarheid van interne collega's en externe partners. Het samenstellen van een kernteam met de meest nauw betrokken partners lijkt voor de hand liggend, of zelfs meerdere voor aparte thema's. Van hieruit wordt nauwe samenwerking aangegaan met andere relevante partijen. De procesbegeleider zal tevens afstemming en informatieverstrekking richting de wethouder verzorgen, bijvoorbeeld door deze maandelijks bij te praten, en is verantwoordelijk voor het verstrekken van updates en evaluaties van het project aan o.a. de Gemeenteraad. Ook zal de procesbegeleider de schakel zijn naar de Adviesraad.

Planning	Wat/hoe	Initiatief ligt bij	Wanneer
Fase 1: Aanstellen procesbegeleider	Na een positief raadsbesluit kan de procesbegeleider worden geworven en aangesteld.	Beleidsadviseur Jeugd.	September – december 2023
Fase 2: Ontwikkeling en uitvoering Hattems model.	De procesbegeleider start met een verkenning op de vier thema's van het Hattems model. Tevens zal de procesbegeleider beoordelen of de huidige monitoring voldoende is als nulmeting op alle vier de thema's, of dat er behoefte is aan aanvullend onderzoek. Dit zal dan in gang worden gezet. Daarmee treedt de hierboven beschreven cyclus in werking partners bij elkaar brengen, draagvlak creëren bij jongeren, partners en gemeenschap. In deze fase wordt een structuur ontwikkeld	Procesbegeleider	Januari 2024 – december 2027.

	welke het fundament van het Hattems model is, waarop duurzaam, langdurig en steeds bijgestuurd de ontwikkelingen plaatsvinden. Evaluatie, monitoring en terugkoppeling zijn vaste onderdelen in deze fase.		
Fase 3: Evaluatie, monitoring en overbrengen naar structurele werkwijze	De procesbegeleider verzorgt evaluatie en monitoring en doet voorstellen hoe de ontwikkelingen na vier jaar verder gaan als structurele werkwijze.	Procesbegeleider	Jaarlijkse evaluatie in januari-maart.

Communicatie	Het betrekken van partners en de gemeenschap is een cruciaal uitgangspunt van het Hattems model. Zij zullen structureel onderdeel worden van de aanpak, zoals beschreven bij 'Werkwijze'. Daarnaast worden (overige) partners, bestuurlijk apparaat en inwoners structureel op voor hen passende wijze geïnformeerd over de ontwikkelingen en resultaten van het Hattems model, om zo breed mogelijke kennis en betrokkenheid te creëren. De procesbegeleider draagt hier zorg voor.

Financiën	In de begroting is reeds het benodigde budget opgenomen voor de versterking van jeugdpreventie en het voorliggend veld. Het Hattems model kan voor minimaal de benodigde eerste vier jaar hieruit bekostigd worden. Daarvan stellen we een procesbegeleider aan en wordt expertise ondersteuning vanuit het Trimbos ingezet. Tevens heeft Gemeente Hattem de volledige beschikbare SPUK-budgetten aangevraagd. Verschillende van deze budgetten kunnen gedurende de komende jaren, in afstemming tussen de procesbegeleider en verantwoordelijk beleidsadviseurs (ten dele) worden ingezet voor het Hattems model.